

НАСНАЖЕННЯ МОЛОДІ З ІНВАЛІДНІСТЮ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ

Сай Д.В.,

доцент кафедри

соціальної роботи, управління і педагогіки

Чорноморського національного університету імені Петра Могили,

м Миколаїв, Україна

Сучасне суспільство ставить перед молодими людьми низку завдань, які вони повинні вирішувати задля успішної соціалізації та інтеграції у нього. Зазначений процес вимагає від них наявності певних особистісних якостей та навичок (так званих «softandhardskills»). Значну роль у формуванні таких навичок відіграє їх найближче оточення та навколишнє середовище. За таких умов особливого значення набуває наснаження молоді. Н. Кривоконь зазначає, що наснаження «спрямоване на активізацію внутрішніх ресурсів людини, на побудову реалістичного бажання змін, а також акцентує увагу не на обмеженості, а на сприятливих можливостях і налагодженні взаємодії із соціально значущими іншими (хто виступає елементами конкретного соціально-психологічного простору особистості в ході реалізації тієї чи іншої практики)» [1].

На громади наснаження полягає у створенні умов для безпосередньої реалізації прав молоді з інвалідністю на отримання якісної освіти, працевлаштування, участі у громадському житті, тощо.

Так, реалізація права молоді з інвалідністю на отримання якісної освіти включає не тільки фізичний доступ, але і створення належних умов для навчання у школі. Як зазначають Глорія Азальде та Штайн Хеллум Браате: «доступ до освіти виходить за рамки простої фізичної доступності шкіл, але він включає сприяння освіті не лише з точки зору забезпечення справедливості у доступі, але і сприяння участі, ретенції учнів та закінченню освіти завдяки політиці, інвестуванню ресурсів та збільшенню інклюзивних педагогічних методів та середовищ, тобто забезпечуючи справедливість в освіті» [4].

Ставлення вчителів суттєво впливає на інтеграцію дитини в освітнє середовище, а також на самовідчуття дитини та її наснаження. Негативне ставлення до учнів з інвалідністю може мати місце як у звичайних загальноосвітніх школах, так і у школах, які активно запроваджують інклюзивне навчання. Вчителі потребують специфічної компетентності в індивідуалізованому навчанні та спеціальних навичках. Співпраця між вчителями та іншим персоналом, який працює з дітьми з інвалідністю сприяє позитивному впровадженню інклюзії.

Учні з інвалідністю мають обмежені можливості для взаємодії з іншими дітьми. Досить часто взаємодія, яка відбувається, не є спонтанною, а відбувається в межах запланованих подій, коли все регламентовано, наприклад, святкування певних шкільних свят. Діти без інвалідності зазвичай не проявляють ініціативи для взаємодії з дітьми з інвалідністю. Тому в цьому контексті особливо важливо, щоб вчителі виступали фасилітаторами неформальної взаємодії між всіма учнями у класі. «Якість соціальної взаємодії в класі впливає на почуття приналежності, важливості та

цінності в групі і, і таким чином і сприйняття включеності... Участь дає змогу учням з інвалідністю відчувати себе важливими членами групи з власними цінностями та власним внеском у загальні цілі» зазначають М. Альвес та Е. Дуранте [3]. Заходи, які спрямовані на зміцнення самооцінки та розвитку потенціалу молоді у цей період можуть мати важливий вплив на їх подальше життя та здатність самим уникати суспільних ризиків та долати перешкоди. Як зазначають дослідники, психосоціальні захисні фактори можуть протидіяти наслідкам ризиків. У майбутньому це зменшує ймовірність проблемної поведінки, а також сприяє успіхам у навчанні та здоровому розвитку [5].

Важливо відмітити, що якісні програми, які підтримують розвиток навичок із самовизначення та саморозвитку позитивно впливають на учнів під час навчання, а також після закінчення школи. За умови правильного запровадження вони дозволяють сформуванню та розвинути навички, необхідні для активної громадянської позиції: цілеспрямованість, критичне мислення, вміння відстоювати свою позицію тощо. Отже, розвиток та запровадження таких програм є необхідним. Отримання рівного доступу до якісної освіти для молоді з інвалідністю повинно бути одним з пріоритетних напрямків роботи.

Розвиток та поширення інклюзивних підходів та програми з лідерства, волонтерства, неформальної освіти, спорту та дозвілля, які реалізуються на місцевому рівні з урахуванням можливостей та потреб молоді з інвалідністю, сприятиме їх соціалізації та наснаженню. Батьки, вихователі, вчителі, асистенти-вчителів та інші спеціалісти можуть надавати посильну допомогу та ділитися своїм досвідом щодо створення належних умов для розвитку практики наснаження молоді з інвалідністю.

Список використаних джерел:

1. Кривоконь, Н. І. Поняття наснаження в аспекті психології соціальної роботи // Проблеми загальної та педагогічної психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології імені ГС Костюка НАПН України. – 2011. – Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/9694>.

2. Alkhateeb, J. M., Hadidi, M. S., & Alkhateeb, A. J. Inclusion of children with developmental disabilities in Arab countries: A review of the research literature from 1990 to 2014. // *Research in Developmental Disabilities*. – 2016. – p.49–75.

3. Alves, M. L. T., & Duarte, E. (2014). A percepção dos alunos com deficiência sobre a sua inclusão nas aulas de Educação Física escolar: um estudo de caso // *Revista Brasileira de Educação Física E Esporte*. – 2014. – Vol.28(2), p. 329–338.

4. Azalde G, Braathen S. H. The role of stigma in accessing education for people with disabilities in low and middle-income countries: a review of the evidence // *SINTEF Technology and Society* – 2018. – Режим доступу: <https://asksource.info/resources/role-stigma-accessing-education-people-disabilities-low-and-middle-income-countries-a>.

5. Morton M., Montgomery P. Review Youth Empowerment Programs for Improving Adolescents' Self-Efficacy and Self-Esteem // *Research on Social Work Practice*. –2013. – Vol. 23:22 – Режим доступу: <http://rsw.sagepub.com/content/23/1/22>.